

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Generalibus Principiis Amoris Et Morum - Prolegomena septem,
Librosque undecim complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput LXI. Octava ratio: quia id est etiam contra legem christianæ
prudentiæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73187](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73187)

prosequendam veritatem, quantum scit & valet, constat ex sacris Eloquiis n. 425. exhibitis. Necnon ex Psal. 118. *Tu mandasti, mandata tua custodiri nimis.* Siquidem *ly nimis*, ex communi sacrorum Interpretum sensu, designat conatum valde exquisitum & sollicitum ad conformandos omnes actus & affectus nostros veritati mandatorum Dei.

713 Quod ipsa quoque honestas, & officium boni Christiani, immo & officium boni viri id à nobis postulent, ratio est, quia est contra honestatem, sicut & contra officium boni viri, scienter & volenter à veritate divinæ legis longius recedere, propiusque ad falsitatem quam ad veritatem ipsius accedere, illud eligendo & agendo, quod cognoscimus probabilius esse, quam non esse contra veritatem divinæ legis. Est etiam contra christianam honestatem, officiumque boni Christiani, in concernentibus salutem, & periculum animæ, minus sollicitum esse de veritate divinæ legis, sive conformitate cum illa, quam de ea solliciti fuerint Gentiles, sive qui ex ipsis habitus sunt Sapientes, etiam illi, quibus veritatis inventio visa est impossibilis; uti visa est Academicis, Scepticis, & Pyrrhoniis. Quos tamen cap. 46. demonstravimus contentos non fuisse remotiore accessu, licet probabiliter, ad veritatem, etiam in rebus philosophicis & temporalibus, sed vel æquè proximum, seu æquè probabilem Scepticos, & Pyrrhoniis requisivisse; Academicos verò proximiorum, seu probabiliorum.

714 Quod si Sectatores Academicæ Scholæ, de veritatis inventionem desperabundi, tantum nihilominus tribuendum censuerunt veritati, ut non liceret securos esse de qualitercumque probabili ad eam accessu, sed omni curâ & studio conandum voluerint ad eam quam proximè, & quam probabiliter fieri potest accedere. Quanto minus id licet nobis Christianis, Discipulis veritatis, & ad regnum veritatis vocatis, quorum Magister est *veritas*, & ad hoc missum se dicit, *ut testimonium perhibeat veritati*, quodque per veritatem liberabit nos: (*veritas liberabit vos*) jubetque Patrem adorari in veritate? Si enim in Schola erroris non licuit veritatem probabiliter agnitam deserere, eique falsitatem probabiliter agnitam præferre: multò minus id licet in Schola veritatis. In qua sicut sistere non licet in agnita veritatis vicinia, dum ad ipsam veritatis metam pertingi potest: sic sistere non licet in agnita minori seu minus probabili veritatis vicinia, dum ad majorem veritatis viciniam, seu majorem probabilitatem perveniri potest. Enimverò discipulus veritatis querere non debet opinionem propter opinionem, vel propter suam libertatem, vel commoditatem; sed propter veritatem. Quæ cum in una dumtaxat contradictionis parte reperiri queat, convincitur opinionem propter veritatem, seu veritatem ipsam non querere, qui, relicta opinione longè probabiliori, cognita ut tali,

eam sequitur & eligit, quam longè minus verisimilem cognoscit; relictaque majore vicinia veritatis, scienter eligit majorem viciniam falsitatis.

CAPUT LX.

Septima ratio: quia facere quod probabilius videtur illicitum, est contra legem divinam amicitia, humanaque servituti, & subjectionis ad Deum, tamquam supremum Dominum ac Legislatorem.

Probatum 1°. ex primo maximoque mandato, *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo*, &c. Isto namque præcepto, Dei offensam cavere, mandatorumque ipsius observantiam velle præcipitur, quantum sciimus & possumus, uti docet S. Thomas 2. 2. q. 23. a. 1. Atqui Dei offensam non cavet, mandatorumque observantiam non vult, quantum scit & valet, qui facit quod sibi probabilius videtur illicitum. Quia dum sciens & volens facit quod sibi probabilius videtur esse quam non esse offensam Dei, transgressioque mandatorum ipsius, sciens & volens exponit se probabiliori periculo utriusque. Dei proinde amicitiam, mandatorumque observantiam contemnit.

2°. Deum ex toto corde diligens, mandataque ipsius toto corde servare volens, sic saltem cavere debet offensam Dei, velleque observantiam mandatorum ipsius, sicut bonus amicus in humanis cavere debet offensam amici, bonus filius offensam patris, bona uxor offensam mariti. Sed bonus amicus non est, nec bonus filius, nec bona uxor, qui vel quæ facit quod probabilius est, quam non est offensam amici, patris, mariti. Nec bonus servus & subditus, qui facit quod probabiliter est, quam non est veritatem à domino & superiore suo. Nec est dominus, superior, maritus, filius, amicus in humanis, qui vellet talem habere servum, subditum, uxorem, filium, amicum, cui sua amicitia, mandatorumque suorum custodia, tam parum cordi esset, ut abstinere nollet à probabiliori offensa & inobedientia, cognita ut tali.

3°. non est bonus amicus, bonus filius, bona uxor, bonus servus, bonus subditus, qui facit id quod cognoscit æquè probabiliter esse, quam non esse offensam amici, patris, mariti, domini, superioris. Quia agit cum dubio de offensa. Ergo non est bonus amicus, filius, &c. qui facit quod cognoscit probabiliter esse, quam non esse offensam, &c. Quia agit cum plusquam dubio de offensa.

CAPUT LXI.

Octava ratio: quia id est etiam contra legem christianam prudentia.

Tamet si id satis probatum sit cap. 57. quia tamen inde funditus evertitur principale

fundamentum Probabilistarum (qui ideò maxime licitum prætendunt usum opinionis minus probabilis de licito, quia qui probabilem sequitur opinionem, prudenter agit) lubet id amplius probare 1°. quia sicut christiana prudentia vetat id agere, de quo dubitas, æquum sit, an iniquum; sic à fortiori vetat id agere, de quo id plusquam dubitas. Quemadmodum verò de eo dubitat, cui æquè probabile est esse, quam non esse iniquum; sic de eo plusquam dubitat, cui probabilis est esse, quam non esse iniquum.

719 2°. prudentia christiana dicitur, in dubio eligendum quod tutius est, ad cavendum probabile periculum peccati. Multò ergo magis id dicitur in plusquam dubio, ad cavendum probabilis, & moraliter majus periculum peccati.

720 3°. prudentiæ christianæ est dictamen istud: *Quasi à facie colubri, fuge peccatum.* Ergo contra legem christianæ prudentiæ est, sponte se exponere probabiliori periculo peccati. Nemo enim prudens exponit se probabiliori periculo colubri.

721 4°. prudentia non magis permittit exponere se morali periculo mortis animæ per peccatum, quam morali periculo mortis corporis per venenum. Ergo non magis permittit facere actionem, quæ probabilis cognoscitur esse peccatum, & mors animæ, quam sumere cibum vel potum, qui probabilis cognoscitur esse venenatus, & mors corporis.

722 Si dicas opinionem minus probabilem de absentia veneni tollere non posse venenum, nec proinde impedire mortem corporis, si cibus vel potus reverà sit veneno infectus; opinionem verò minus probabilem de licito tollere venenum animæ, impedireque mortem animæ, si actio reverà sit prohibita.

Respondeo, nullà ratione, nullà veritatis specie id dici. Quis enim privilegium istud dedit opinioni minus probabili de licito, in concursu & occurfu probabilioris de illicito? Quæ Scripturæ autoritate, quo Conciliorum, vel Canonum, aut Sanctorum testimonio privilegium istud fulcitur? Quid refert ad securam reddendam animam à veneno culpæ, quòd opinio longè minus probabilis dicat actionem non esse mortiferam, si opinio longè probabilior, ex fundamento longè urgentiore dicat esse mortiferam? Cur opinio longè minus probabilis de licito potentior est ad excusandum à veneno culpæ, quam opinio longè probabilior de illicito ad excusandum? Profectò si actio excusatur propter opinionem minus probabilem de licito, accusatur propter probabilioris de illicito. Simul ergo excusatur & accusatur, simul affert, & non affert mortem animæ. Quod cum implicet contradictionem, & justum sit fortiorem prævalere debiliori, dicendum, opinionem longè probabilioris de illicito prævalere opinioni longè minus probabili de licito; peccare proinde hominem, qui habens fundamenta lon-

gè urgentiora ad judicandum actionem esse, quam non esse graviter prohibitam, eam nihilominus facit.

5°. vel ille qui facit actionem, quæ sibi videtur probabilis illicita, dubitat, vel non dubitat de honestate illius? Si dubitat, & stante dubio, eam nihilominus facit, sine dubio peccat, & imprudenter agit, discrimini se committens, ut constat ex dictis de conscientia dubia. Si non dubitat, sed dubium deponit, imprudenter non dubitat, imprudenter dubium deponit, dum tanta est dubitandi, & plusquam dubitandi ratio. Velenim imprudentia non datur in rebus humanis, vel ista est imprudentia magna, de honestate actionis non dubitare, ubi vides inhonestatem æquè probabilem esse, quam honestatem; & plusquam non dubitare, ubi vides inhonestatem longè probabiliorem esse, quam honestatem. Nec minor est imprudentia, dubium omne deponere, à dubitantiumque & plusquam dubitantium lege (de cavendo periculo peccati, de eligenda via tutiori, &c.) non pro ratione, sed pro sola voluntate sua se eximere, deponendo dubium, & plusquam dubium, dum magna perseverat dubitandi, & plusquam dubitandi ratio.

6°. denique prudentia christiana dicitur, non minorem sollicitudinem habendam, in concernentibus salutem, fugamque peccati, quam prudentes sæculi habeant in omni alio quam salutis negotio. Scriptum est enim: *Si quaesieris sapientiam tamquam pecuniam, & sicut thesauros effoderis illam, intelliges timorem Domini.* Et ratio innata clamat, unamquamque rem tantò sollicitius quaerendam, quanto majoris æstimationis esse deprehenditur. Unde Augustinus serm. 102. de temp. loquens de sententia hominis projecti in tenebras exteriores: *Ecce (inquit) quam sententiam accepturi sunt, qui majorem de corpore, quam de anima sollicitudinem gerunt.* Sed prudentes sæculi, in omni alio quam salutis negotio, cavent minus tutam, minusque probabilem viam, probabiliori, tutiorique præferre; & ideò cavent sumere poculum probabilis veneno infectum, vel incedere per viam probabilis à latronibus infestam, committere se, vel merces suas, mari probabilis perituras, exercere negotiationem probabilis damnum quam lucrum allaturam, &c. Et usque adeò à similibus cavent, ut qui secus faceret, ab omnibus imprudens, immò stupidus & infanus haberetur. Ergo similiter imprudentes, stupidi & insani habendi sunt, qui id faciunt in rebus animam & salutem concernentibus.

Hoc argumentum brevius sic confici potest: imprudens est, qui in quocumque alio gravi negotio, in quo agitur de temporali interesse, posthabito medio probabiliori & tutiori ad illud consequendum, eligit minus probabile, minusque tutum, ut ex variis juribus probat Fagnanus n. 262. Ergo imprudentior

est, qui id facit in negotio longè graviori animæ, salutisque æternæ.

726 Aiunt quidem Probabilistæ. 1.º. se majorem exigere sollicitudinem in concernentibus salutem, fugamque peccati, quam à prudentibus sæculi temporalibus in negotiis adhibeatur. Quia moralem (inquiunt) exigimus certitudinem, quod actio hæc & nunc non impediatur salutem. 2.º. inter temporalia & salutis damna, id est discriminis, quod bona fides & moralis certitudo avertat ista, non illa.

Sed cap. 58. demonstravimus moralem certitudinem non peccati, in eo esse non posse, qui facit quod sibi videtur probabilius peccatum. Et cap. 54. & 55. in eo esse non posse bonam fidem, seu conscientiam & iudicium prudens non peccati. Et in præsentibus cap. num. 722. salutis damna per probabilitatem non averti, in eo qui sequitur opinionem minus probabilem de licito, relicta probabiliori & longè probabiliori de illicito.

CAPUT LXII.

Nona ratio : quia faciens quod sibi probabilius videtur illicitum, coram Deo defendere nequit actionem suam, nec illam excusare, si ve reverà illicita sit, si ve non sit.

727 Octavo arguitur sic : qui licitè agit, coram Deo justè defendere potest actionem suam, tamquam hæc & nunc licitam, si ve à Deo permissam. Sed qui agit secundum opinionem minus probabilem de licito, contra agnitam probabilioris de illicito, coram Deo justè defendere non potest actionem suam. Nihil enim respondere potest Deo interroganti, cur secutus sit opinionem minus probabilem de licito, cum cognosceret opinionem de illicito autoritate & ratione longè esse probabilioris ?

728 Si enim respondeat : Domine, secutus sum illam opinionem, quia à bonis Doctoribus ut vera defendebatur. Statim Deus reponet : Serve nequam, hæc te responsio non excusat. Quia sciebas meliores Doctores, meliori cum ratione illius falsitatem ostendere. Cur enim minorem autoritatem majori, rationemque minus solidam solidiori prætulisti? cur opinionem longè verisimilioris, cognitam ut talem, longè falsissimiori postposuisti?

729 Si respondeat : Domine hoc ideò feci, quia opinio quam secutus sum, nitebatur fundamento gravi : utpote quo boni illi Doctores moti sunt ad eam tradendam. Deus statim replicabit : Serve nequam, ex ore tuo te iudico. Si enim eo fundamento boni illi Doctores moti sunt ad eam tradendam, ideò fuit, quia ipsis visum est probabilius fundamento in contrarium. Tibi autem fundamentum istud e contra visum est minus probabile fundamento in contrarium. Cur ergo contempsisti sententiam faventem legi meæ, quæ tibi visa fuit majori nixa fundamento, ut opinionem tuam

libertati faventem sequereris, cuius fundamentum minus verisimile aestimasti? Eo ipso convinceris non quæsisse legem meam, & voluntatem, seu utriusque veritatem (quam tibi præ alia ostendebat opinio stans pro lege mea, in qua agnoscebas majus momentum rationis, majusque pondus autoritatis) sed tuam potius voluntatem, carnemque, & sanguinem.

Ecce quomodò se excusare non poterit homo ille, sed iniquitas ipsius oppilabit os suum. Et reverà inexcusabilis est, si reverà illicitum sit quod facit. Quia prætere nequit excusationem ignoratè invincibiliter malitiæ suæ actionis. Quisquis autem facit malum, non ignorans invincibiliter malum, inexcusabilis est. Et adhuc inexcusabilis foret, etiamsi id quod facit, reverà illicitum non foret, ratione probabilioris periculi peccati, cui sciens & volens se exponit. *Qui enim amat periculum, peribit in illo.* Peccati verò periculum amare censetur, qui faciendo id quod sibi videtur probabilius esse, quam non esse peccatum, sciens & volens morali periculo ipsius se exponit; sicut amare censetur periculum mortis, qui faciendo id quod sibi videtur probabilius esse, quam non esse mortiferum, sciens & volens morali mortis periculo se exponit. Nec certè aliud est amare morale periculum peccati, quam illud scienter & volenter non vitare cum possis. Tunc enim censeri non curate peccatum, cuius est periculum, virtualiter proinde sic affectus esse, ut si ve id quod facis, sit, si ve non sit peccatum, velis eundem facere. Unde S. Thomas quodlib. 3. a. 9. ad 3. docet, quod quicumque non cavet pericula, dum potest, videtur contemnere id cuius detrimentum pericula inducere possunt. Censeri etiam magis amare tuam voluntatem, vel temporalem quam quæris commoditatem, quam salutem, ut idem S. Doctor ait quodlib. 8. a. 13. qui propter beneficium temporale peccati periculo se committit, *præcui dubio peccat : utpote magis amans beneficium temporale, quam propriam salutem.*

Quod autem faciens id quod reverà est illicitum, dum probabilius ipsi videtur illicitum, prætere nequeat excusationem ignoratè invincibiliter malitiæ suæ actionis, adeò exploratum est, ut mirum sit posse viros doctos oppositum prætere. Cum in vero dubio, seu æquali probabilitate de illicito ac de licito, id prætere nequeat, uti pluribus argumentis demonstravimus cap. 31. Multò ergo minus in plusquam dubio, seu majore probabilitate de illicito ac de licito. Quod in præsentibus illustrare lubet.

1.º. quia qui facit quod reverà malum est, tunc solum excusari potest per ignorantiam invincibilem, seu involuntariam & inculpam, quando, citra culpam suam, vel 1.º. nullam mentem ipsius subit cogitatio vel dubitatio malitiæ; vel 2.º. si qua cogitatio vel dubitatio subit, post debitum examen, omnibus ri-
tè